

Strijden voor de vrijheid.

Wim van Beek doodgeschoten door landverraders

We staan niet elke dag stil bij allen die hun leven hebben gegeven voor onze vrijheid. Dat doen we wel tijdens de Nationale Herdenking op 4 mei. Ook hier in Scherpenzeel. Juist nu, in een tijd waarin spanningen wereldwijd toenemen, moeten we lessen trekken uit het verleden.

Monument bij 't Foort

Aan het begin van de Tweede Wereldoorlog denken velen nog niet heel negatief over de bezetter. De Duitsers staan betrekkelijk veel toe en vinden het bijvoorbeeld geen probleem dat de Nederlandse vlag op het nieuwe postkantoor wappert aan Plein 1940 als dat wederopbouwland in juli 1941 wordt geopend. Ze hopen de sympathie van de Nederlandse bevolking te winnen. Maar gaandeweg merken ze dat de Nederlanders en dus ook de Scherpenzeelers zich steeds meer verzetten tegen de overheersing en in actie komen. Daarmee wordt de situatie grimmiger en gevaarlijker. Op verschillende manieren biedt de bevolking verzet. Onderduikers krijgen een schuilplaats en geallieerde piloten die hier stranden kunnen rekenen op hulp. Een Joodse vrouw is bij dokter Renken ondergedoken. Ook dominee Jonkers houdt twee Joodse vrouwen verborgen. Door verraad arresteren de Duitsers de vrouwen die daarna in een vernietigingskamp worden omgebracht. De dominee en zijn gezin duiken onder. Gegevens van vijandelijke voertuigen en geschut worden doorgegeven. Er zijn sabotageacties zoals overvallen op transporten van distributiekaarten. Verdachte personen worden in de gaten gehouden en Duitse stellingen in kaart gebracht. Op 30 april en op 1 mei 1943 is er een staking als protest tegen het opnieuw in gevangenschap voeren van Nederlandse militairen.

Verzet

Meerdere Scherpenzeelers zijn actief in het verzet. Onder hen Rijk van Ginkel (alias Peter van Scherpenzeel), Teus Helms, Dirk Homoet, Co Konijn, dokter Jan Renken, Theo Roest, Brand Valkenburg, Jan Weenink, Wim Westra Hoekzema en ook meester Hein van Amerongen hoort daarbij. Ze ontregelen op allerlei mogelijke manieren de Duitse oorlogsmachine. Als het verzet in 1944 de spoorweg bij de Bruinenburgerbrug in Woudenberg opblaast, steken de Duitsers als represaille het huis van Homoet aan de Stationsweg en van Weenink aan de Vlieterweg in brand. Dat is dan nog Woudenberg's grondgebied. Beide mannen staan als zeer anti-Duits bekend.

Overval

Op 30 augustus 1943 overvalt een verzetsgroep uit Renswoude bij boerderij Groot Orel aan de Barneveldsestraat een transport van distributiebonnen. Om onherkenbaar te zijn maken de vijf overvallers hun gezichten zwart. Het verwachte transport komt uit Barneveld. De verzetsstrijders verschuilen zich naast de weg. 's Morgens om kwart over acht passeren twee politiemannen op de fiets vanuit Scherpenzeel. Ze gaan het transport ophalen. Drie kwartier later komen ze terug. Het transport wordt begeleid door drie politiemannen en twee vrouwen. De verzetsgroep houdt het transport staande. De begeleiders proberen weg te komen. Een toevallig passerende boer met paard en wagen raakt verzeild in de hachelijke situatie. Er ontstaat een vuurgevecht als een van de agenten probeert te ontkomen. Hoewel hij wordt geraakt, weet hij zich toch uit de voeten te maken. De andere transporteurs worden het bos in gedreven. Met een revolverschot maakt men een van de kistjes met distributiebonnen open. Het lukt ook de andere kistjes te openen. De mannen stoppen de bonnen in hun fietstassen en maken dat ze weggelopen. Gezichten worden schoongemaakt en de bonnen verdeeld. De achtergelaten gevangenen moeten verplicht het 'Oranje Boven' zingen en de banden van hun fietsen laat men leeglopen.

Wim van Beek

Wim van Beek is ervan overtuigd dat hij in het verzet moet gaan om te helpen een einde te maken aan de onderdrukking. Wim, in het verzet bekend met de schuilnaam Nol, moet zijn heldhaftigheid met de dood bekopen. De vijand wil de graanoogst van 1944 in beslag nemen. Vanuit Engeland komt het bericht dat Wim daarom de dorsmachines onklaar moet maken. In de nacht van 24 op 25 augustus 1944 fietst hij samen met zijn vriend en medeverzetsstrijder Karel van Ginkel met dorsriemen door het donker naar huis. De riemen zijn afkomstig van een dorsmachine van Jan Willem van de Brink op de Glindhorst. Op de hoek van Kolfshoten en de Kolfshoterdijk in het buitengebied van Scherpenzeel wachten twee landverraders hen op. Een van de twee is de Woudenbergse burgemeester De Monyé. Voordat Wim en Karel in de gelegenheid zijn hun wapen te trekken, schieten de landverraders Wim van Beek dood. De gewond geraakte Karel van Ginkel weet te ontkomen. Wim van Beek is slechts 29 jaar oud geworden. Zijn naam staat met andere omgebrachte verzetshelden op het monument bij het Eerstelijnscentrum Het Foort aan de Vijverlaan waar zij donderdagavond tijdens de nationale dodenherdenking herdacht zullen worden.

Bron: Renswoude, Scherpenzeel, Woudenberg in de Tweede Wereldoorlog, uitgave ter gelegenheid van de herdenking 50 jaar bevrijding.

Mei 2017